

Короткий огляд ситуації – Травень 2024

ХІД БОЙОВИХ ДІЙ

- Російська армія продовжує наступальні дії в Донецькій та Харківській областях, а також [концентрує сили](#) біля кордону для можливого відкриття нової ділянки фронту північніше Харкова. Починаючи з 10 травня, російська сторона намагається захопити чи знищити прикордонне місто [Вовчанськ](#), яке зазнало дуже істотних руйнувань, а більшість з його майже 18 тисяч мешканців була змушена залишити домівки.
- Щомісяця, згідно з даними Президента України, російська сторона атакує Україну 3000 [керованими авіабомбами](#), не рахуючи інших видів боєприпасів (зокрема, лише за добу 25 травня, за підрахунками, ЗС РФ використали близько 1000 frv-дронів). Зі свого боку, українські сили продовжують обстрілювати російські нафтопереробні потужності та підприємства ВПК. Українськими дронами було пошкоджено станцію РЛС «Небо СБУ» та чотири швидкісні транспортно-десантні катери КС-701 «Тунець» (два з них знищено) в Криму, загоризонтну РЛС «Воронеж-М» на території РФ, та інші важливі військові об'єкти. В травні низка партнерів ухвалила рішення про дозвіл використовувати західну зброю для обстрілу військових об'єктів на території РФ, що може дозволити уникнути прориву кордону з боку ЗС РФ.
- Російська армія продовжує наносити масовані удари по українських населених пунктах. Через постійні обстріли об'єктів енергетичної інфраструктури в містах України майже щоденно діють графіки відключення електроенергії. Під ударами перебували [Одеса](#), Харків (зокрема, 25 травня посеред дня було [обстріляно](#) будівельний супермаркет "Епіцентр", внаслідок чого загинуло щонайменше 19 мирних жителів, і ще понад 50 було поранено), [Дніпро](#), [Запоріжжя](#), [Херсон](#), [Миколаїв](#), [Суми](#), Нікополь (зокрема, дрон-камікадзе атакував карету [швидкої допомоги](#) 29 травня, внаслідок чого загинув водій), [Снігурівка](#), [Жмеринка](#), [Краматорськ](#), [Костянтинівка](#), [Золочів](#), [Чугуїв](#), [Конотоп](#), інші населені пункти, а також прикордонні населені пункти Чернігівської, Харківської, Сумської областей.
- В ряді населених пунктів Харківської та Донецької областей триває примусова евакуація сімей із дітьми, зокрема, 29 травня було прийнято рішення про евакуацію з м. [Лиман](#), яке постійно перебуває під обстрілами та знаходиться неподалік від лінії фронту. Евакуація відбувається також з деяких населених пунктів Сумської області.
- **Загальні втрати російських військ**, за даними української сторони, на кінець квітня складають вже понад [508 тисяч](#) загиблими.
- 31 травня відбувся перший за тривалий час обмін військовополоненими, до України повернулися [75 полонених](#), серед яких також були цивільні. В той же день Україна повернула тіла [212 полеглих військових](#).
- Триває мобілізаційна кампанія в Україні. Зокрема, в травні Верховна Рада України прийняла, а Президент підписав Закон про специфіку призову [засуджених](#), яким визначається процедура надання умовно-дострокового звільнення засудженим громадянам (за виключенням винних у деяких тяжких та особливо тяжких злочинах) за умови їхнього бажання взяти участь у захисті країни. Раніше засуджені не мали права брати участь у війні навіть за бажання це зробити, впродовж травня близько 700 осіб підписали контракти з ЗСУ.

ГУМАНІТАРНИЙ ВИМІР

- **За офіційною інформацією ювенальних прокурорів з початку вторгнення більше ніж 1904 дітей [постраждало](#) в Україні внаслідок повномасштабної збройної агресії рф. Станом на ранок 30 травня 2024 року 550 дітей загинули та понад 1354 отримали поранення різного ступеня тяжкості. Найбільше постраждало дітей у таких областях: Донецькій - 534, Харківській - 379, Херсонській - 152, Дніпропетровській - 139, Київській - 130, Запорізькій - 108, Миколаївській - 107. [Зареєстровано](#) 133235 воєнних злочинів та злочинів агресії, а також 17577 злочинів проти національної безпеки.**
- **В умовах повномасштабного вторгнення росія масово депортує українських дітей з окупованих територій України.** На територію України 1 травня відбулося [повернення](#) з тимчасово окупованої частини Херсонщини трьох дітей, 8 травня було [врятовано](#) 11 дітей, серед яких дві дівчинки-сироти, 24 травня з окупації [вивезли](#) 6 дітей. З початку 2024 року в Україну вдалось повернути 78 дітей із окупованої частини Херсонської області. 31 травня до України [повернуто](#) ще п'ятьох депортованих дітей-сиріт.
- **росія [утримує](#) в полоні щонайменше 403 українські жінки, серед яких – незаконно утримувані цивільні.** Також є жінки, доля яких невідома з 2014 року, зниклі безвісти. На численні звернення з вимогою повернути поневолених жінок російська сторона відповідає мовчанкою та ігнорує всі звернення. Умови утримання українських жінок у російській неволі не відповідають Третій Женевській конвенції про поводження з військовополоненими. росіяни далі не дають представникам Міжнародного комітету Червоного Хреста доступу до місць утримання полонених і цивільних, що їх у рф і на ТОТ налічують понад 100.
- **Спостерігається значний рівень соціальної напруги і страху серед українців внаслідок активних мобілізаційних дій, що змушує деяких людей вдаватися до небезпечних способів уникнення мобілізації та призводить до трагічних наслідків.** Протягом травня вже десять чоловічих тіл [було знайдено](#) у річці Тиса. Від початку повномасштабної війни, за офіційними даними, у Тисі вже загинули щонайменше 32 чоловіки. Усі вони, ймовірно, намагались втекти від мобілізації у сусідні країни. Точна кількість загиблих у річці невідома, однак вважається, що вона більша за офіційні дані.
- **російська армія продовжує завдавати великої шкоди довкіллю.** Внаслідок обстрілу російськими загарбницькими військами території Ямпільського лісництва у Лиманській територіальній громаді [почалася](#) масштабна пожежа. Вогонь охопив близько 300 га хвойних дерев. Від російської міни у районі Чорнобиля [загинув](#) червонокнижний кінь - єдиний представник конеподібних у дикій фауні, табуни яких були акліматизовані у Чорнобильській зоні відчуження. Навколо тимчасово захоплених росіянами Рубіжного та Северодонецька Луганської області [палають](#) ліси, при цьому окупаційна влада не вживає жодних заходів задля ліквідації наслідків лісових пожеж.
- **[Вивезення](#) російськими окупантами контейнерів із зерном з тимчасово захопленої території Херсонської області до республіки Карелія рф.** Дані контейнери належать логістичним компаніям Китаю та Казахстану, які є буферною зоною у обході санкцій та постачанні матеріалів з інших країн. Окупанти використовують крадене зерно з України як "валюту" для розрахунку за імпорт підсанкційних товарів.
- **російська агресія продовжує нищити історичну та культурну спадщину України.** Від початку повномасштабного вторгнення росії в Україну російськими атаками було [зруйновано](#) і пошкоджено загалом більше 3000 об'єктів і закладів культури, а на

відновлення всієї культурної спадщини знадобиться більше 3 млрд дол. Станом на 2 травня цього року пошкоджено 1987 закладів культури, на 6 травня 2024 року — 1062 об'єкти культурної спадщини. ЮНЕСКО [верифікувало](#) 387 пошкоджень різних культурних об'єктів в Україні. Через російський ракетний обстріл у зруйнованому поліграфічному комплексі «Фактор-Друк» [знищено](#) близько 20 тисяч книг для дітей і дорослих, зокрема шкільних підручників. Україна [втратила](#) 1,6 мільйона видань із фондів бібліотек.

ЕКОНОМІЧНИЙ ВИМІР

- **Макро-економічна підтримка від МВФ.** Співробітники МВФ та українська влада досягли домовленостей на рівні персоналу щодо Четвертого перегляду EFF. [«Чотирирічна домовленість України з МВФ про розширене фінансування фінансування \(розширеного фінансування\)»](#), яка є частиною пакету міжнародної підтримки на суму 122 мільярди доларів США, продовжує забезпечувати міцну опору для економічної програми України. Очікується, що у другій половині 2024 року економічна активність сповільниться, що відображає нещодавні широкомасштабні атаки на енергетичний сектор та пов'язані з війною наслідки для довіри, тоді як у другій половині року очікується помірне прискорення інфляції. **МВФ також очікує від України:**
  - прискорення реформ податкової політики, передбачених Національною стратегією доходів.
  - законодавчих реформи, спрямованих на посилення спроможності Бюро економічної безпеки ефективно боротися з серйозними економічними злочинами;
  - прийняття змін до Митного кодексу.
- Згідно з [даними](#) Міжнародної фінансової корпорації (МФК), **Україна здатна залучити 200 млрд доларів приватних інвестицій**. За оцінками Світового банку, щоб відновити Україну, потрібно 486 млрд доларів. В МФК оцінили, що понад третину цього об'єму може профінансувати приватний сектор.
- **Внутрішнє кредитування та страхування від воєнних та політичних ризиків.** НБУ завершує [Стратегію розвитку кредитування](#), яка дасть можливість використовувати потенціал банківської системи для підтримки економіки. Наглядова рада Експортно-кредитного агентства затвердила продукти Агентства зі страхування інвестицій від воєнних і політичних ризиків на виконання вимог Закону України 3497-IX «Про внесення змін до Закону України «Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності» щодо страхування інвестицій в Україні від воєнних ризиків».
- **Парадокси ринку праці та зростання бідності.** За час війни виникла унікальна ситуація, коли достатньо високий рівень безробіття поєднується з нестачею кваліфікованих кадрів. У квітні 2024 року [рівень безробіття](#) в Україні становив 16,8%. Згідно цієї оцінки, безробіття зросло на 3 в.п. після того, як у березні зменшилося до найменшого показника за весь час повномасштабного вторгнення. [Проксі-показник рівня бідності](#) — частка опитаних людей, що змушена економити на їжі — у квітні 2024 року становив 17,9%.

РОСІЙСЬКІ НАРАТИВИ, ПРОПАГАНДИСТСЬКИЙ ВИМІР

- **Про перемовини. Цілі будуть досягнені.** Озвучуються контрверсійні заяви щодо готовності до діалогу, однак постійно заперечується можливість його провести з вини України чи країн заходу. Захід традиційно звинувачується в ескалації, неврахуванні російських інтересів (Путін в [інтерв'ю](#) агентству Синьхуа). 24 травня в Мінську путін [говорить](#), що рф виступає за перемовини щодо миру з Україною, [відновлення](#) мирних переговорів з Україною можливе з урахуванням нинішніх реалій "на землі", а також результатів стамбульських переговорів. Але путін ставить під сумнів легітимність Зеленського як українського президента (20 травня – спливає п'ятирічний термін перебування на посаді президента в умовах відсутності виборів під час воєнного стану). Водночас російські дипломати та очільники вказують, що Росія та Україна на даному етапі "вкрай далекі" від практичних кроків до переговорів про врегулювання конфлікту (ООН, [Полянський](#)). Лавров [говорив](#), що можливості проведення переговорів щодо «українського конфлікту зараз немає, оскільки ніхто з політиків в Україні чи Заході не готовий до серйозної розмови, а лише «грають» у пародії на діалог». На тлі цього ключові меседжі новітнього російського міністра оборони [Белоусова](#) спрямовано на реалізацію ключових завдань - «досягнення перемоги, забезпечення досягнення військово-політичних цілей СВО, поставлених президентом».
- **«Ядерні навчання».** Заяви про перемовини робляться на тлі подальших ядерних погроз та розширення можливостей використання ядерної зброї за участі Білорусі. Під час виступу на параді Перемоги 9 травня на Червоній площі в Москві Путін [зазначив](#), що стратегічні сили рф перебувають у бойовій готовності. Ще на початку травня у рф [анонсували](#) за розпорядженням путіна проведення ядерних навчань з використанням тактичної зброї. За [меседжами](#) путіна рф не намагається нагнітати ситуацію, проводячи навчання з нестратегічною ядерною зброєю на території Білорусії, все відбувається у плановому порядку. 24 травня путін [вказав](#), що рф проводила навчання ядерних сил регулярно, тепер вони проводяться із білоруськими союзниками.
- **Щодо тимчасово окупованих територій. Заперечення української мовної ідентичності.** Впроваджується політика витіснення української ідентичності на тимчасово окупованих територіях. Рф почала поширювати інформацію про начебто падіння зацікавлення стосовно вивчення української мови в школах на окупованих територіях, зокрема в районах Херсонщини, які знаходяться під контролем рф. Так за російською [інформацією](#) українську мову як предмет вивчають учні 1-4 класів 44 шкіл регіону із понад ста шкіл, а у середніх та старших класах української мови не вивчається взагалі.
- **Героїзація учасників т.зв. «сво», російська політична еліта.** На всіх офіційних заходах говориться про учасників т.зв. «сво», як нової російської еліти, анонсується [запровадження](#) податкових пільг. Поширюються меседжі про пріоритетність виплат учасникам т.зв. «сво» та членам їхніх родин. ([Белоусов](#))
- У всіх регіонах рф тривають заходи із меморіалізації пам'яті т.зв. «героїв сво» (відкриття пам'ятних дошок, шкільних парт героїв та ні. Путін назвав усіх учасників спецоперації героями й [порівняв](#) їх з ветеранами Другої світової війни. 7 травня після закінчення церемонії вступу на посаду Президента Росії Володимир Путін [провів](#) зустріч із командирами підрозділів, які беруть участь у спеціальній військовій операції.
- **Історичні землі рф.** В п'ятій інаугураційній промові путін завив про наявність історичних російських земель, які доєднуються до рф. Мова у російському дискурсі сьогодні йде не

просто про концепт руського миру як російську мову та культуру, але про імперську російську експансію минулих століть як привід для включення територій щонайменше до зони впливу рф.

- **«Путін працює цілодобово».** Громадяни рф підтримують президента. В пропагандистський простір офіційних каналів виносяться тези про ефективність путіна як президента рф. Триває [поширення](#) наративів та даних про перманентну турботу путіна про громадян рф, його цілодобову роботу, про трудоголізм т.зв. президента рф ([Песков](#)).
- **«Рф воює з неоколоніалізмом».** Шукаються постійні сенси легітимації т.зв. «сво», як боротьби проти домінування та гегемонії заходу. Поширюються пропагандистські [наративи](#) в офіційних джерелах про рф, як вільну країну, яка воює із західним світом за традиційні цінності, проти неоколоніалізму, т.зв. «гегемонізму, а т.зв. «сво» є частиною глобального завдання рф у відповідній боротьбі
- **Антиєвропейські наративи, «Європа похоронила Україну».** У пропагандистських джерелах [поширюються](#) меседжі, що начебто ЄС розчарувалася в Україні та можливості її перемоги рф, говориться про неефективність допомоги Україні.
- **Дискредитація українського політичного керівництва.** Постійно [поширюються](#) пропагандистські наративи про начебто нелегітимність Зеленського (20 травня сплив термін 5 річного перебування на посту президента України, вибори не проводяться через військовий стан), бажання провести в Україні тотальну мобілізацію. Обґрунтовується відсутність можливості вести перемовини з начебто нелегітимним президентом, так само [дискредитується](#) Глобальний саміт миру в Швейцарії, які начебто легітимує начебто незаконну українську владу. Поширюються меседжі про бажання України втягнути у війну країни Центральної Азії через [заклики](#) української сторони взяти ці країни участь в Глобальному саміті миру в Швейцарії.
- **«Про перемоги та успіхи російської армії, втрати ЗСУ».** Триває традиційне поширення наративів про успіхи російської армії, зокрема на Харківському [напрямі](#), при цьому в офіційних новинах майже не повідомляється про удари по житловій забудові Харкова, гіпермаркету в результаті яких є чисельні людські жертви. Поширюються [фейки](#) про начебто знелюднення українських міст через політику української влади та мобілізацію.
- **Обстріли української енергетичної інфраструктури.** Поширюються пропагандистські [матеріали](#) про успіхи рф в знищенні української енергетики під час ракетних обстрілів та неможливість ЄС допомогти Україні розв'язувати енергетичні проблеми. При цьому заперечується завдання ударів по цивільній інфраструктурі, житлових районах українських міст, приміром, в офіційних пропагандистських каналах майже не йдеться про обстріли цивільної інфраструктури Харкова, Запоріжжя.